

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

КАФЕДРА ПРАВОЗНАВСТВА

ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
напряму підготовки 6.030401 «Правознавство»

2015 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: **Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і
торгівлі»**

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: **Кульчій О. О.** – к.ю.н., доцент кафедри
правознавства ВНЗ Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і
торгівлі»

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Скрильник О. О. – к.ю.н., доцент кафедри державного управління і права
Полтавського національного технічного університету ім. Ю. Кондратюка.

Шведова Г. Л. – к.ю.н., старший викладач кафедри цивільного та кримінального
права і процесу Чорноморського державного університету імені Петра Могили.

Обговорено і схвалено
на засіданні кафедри правознавства
протокол № 11 від 21 травня 2015 р.
Завідувач кафедри _____ проф. Лаврик Г. В.

УЗГОДЖЕНО

На засіданні науково-методичної групи з напряму
підготовки 6.030401 «Правознавство»,
протокол № 11 від 21 травня 2015 р.
Голова науково-методичної групи
_____ проф. Лаврик Г. В.

СХВАЛЕНО

Голова науково-методичної ради
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»
«__» _____ 2015 р.
_____ проф. Рогоза М. Є.

ВСТУП

Цивільний процес є відносно самостійною галуззю права, оскільки в його межах здійснюється специфічна діяльність по охороні і захисту прав громадян, юридичних осіб та інтересів держави. Специфіка такої діяльності зумовлена комплексом повноважень, якими наділені суди, в результаті чого при здійсненні судочинства складаються специфічні відносини з характерними лише їм правами та обов'язками суб'єктів. Відносна самостійність цивільного процесу зумовлена тим, що для вирішення конкретної справи судом мають застосовуватися матеріальні норми права та суд має керуватися нормами процесуального права.

Отже, цивільний процес є складовою частиною системи права України і тісно пов'язаний та взаємодіє з іншими його галузями. Так, Конституцією України встановлені основи організації й принципи здійснення правосуддя в Україні, зокрема гарантований громадянам справедливий, неупереджений та своєчасний розгляд та вирішення цивільних справ судом, здійснення правосуддя неупередженими та професійними судьями, які знайшли своє закріплення та подальший розвиток і деталізацію у нормах цивільного процесуального права. Суд забезпечує у деяких справах захист прав суб'єктів, врегульованих нормами конституційного права.

Предметом навчальної дисципліни «Цивільний процес» є сукупність суспільних відносин, що виникають у зв'язку із розглядом цивільних спорів і регулюються нормами цивільного процесуального права, загальні принципи цивільного судочинства, процесуальна діяльність суду та інших учасників процесу, що виникають при здійсненні правосуддя – сам цивільний процес, а також система цивільних процесуальних прав і обов'язків суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин та гарантії їх реалізації.

Таким чином, навчальна дисципліна «Цивільний процес» включає поняття про предмет і систему цивільного процесуального права, принципи цивільного судочинства, суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин, процесуальні строки й судові витрати, докази й доказування, юрисдикцію та підсудність, види проваджень цивільного процесу в суді першої інстанції та при перегляді судових рішень, виконання судових рішень, господарське та адміністративне судочинство, третейське судочинство, нотаріальний процес тощо.

Вивчення курсу передбачає розуміння студентами значення основних категорій цивільного процесуального права, змісту процесуальних інститутів, постанов пленумів Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, оволодіння навичками правильного тлумачення норм цивільного процесуального права та практичного їх застосування при вирішенні конкретних судових справ, досвідом аналітичної роботи.

Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна нерозривно пов'язана передусім з навчальними дисциплінами «Цивільне право», «Господарський процес», враховує здобуті студентами під час опанування цих галузей знання, та частково спирається на них.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1– «Загальні положення цивільного процесуального права» – включає в себе теми які містять матеріал щодо поняття, принципів цивільного процесу, джерел його регулювання, поняття цивільних процесуальних правовідносин, їх об'єктів та змісту, суб'єктів та їх правового статусу тощо.

Змістовий модуль 2 – «Провадження в суді першої інстанції» – включає теми, які містять навчальний матеріал щодо позовного, окремого, наказного провадження та їх стадій, фіксування процесу та судових рішень.

Змістовий модуль 3 – «Провадження з перегляду судових рішень. Виконання судових рішень. Міжнародний цивільний процес» – включає в себе теми, які містять навчальний матеріал щодо характеристики перегляду судових рішень з різних підстав, та їх виконання, здійснення проваджень, обтяжених іноземним елементом.

Структура науки і навчальної дисципліни «Цивільний процес» визначається з позицій системного підходу з урахуванням положень, розроблених наукою. Обсяг тем для вивчення визначається на основі часу, виділеного для цієї дисципліни відповідно до робочого навчального плану.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета вивчення навчальної дисципліни полягає у засвоєнні студентами системних знань з цивільного процесу, щодо правових засобів і процедур, спрямованих на ефективний судовий захист прав свобод і інтересів учасників цивільно-процесуальних відносин, підготовка до практичної юридичної діяльності.

1.2. Основними завданнями навчальної дисципліни «Цивільний процес»

- є:**
- вивчення нормативно-правового матеріалу з питань цивільного судочинства для якнайефективнішого захисту прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб;
 - опанування студентами порядку звернення до суду, порядку здійснення захисту порушених прав судом першої інстанції, апеляційним і касаційним судами, порядку виконання судових рішень.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, у результаті вивчення дисципліни «Цивільний процес» студенти повинні:

знати:

- базові основи цивільного судочинства в Україні, положення законодавства України, що регулюють цивільні процесуальні правовідносини, галузеву юридичну літературу,
- досконало вивчити відповідно до програми основні категорії та інститути цивільного процесуального права, теоретичні проблеми і перспективи науки цивільного процесу в Україні,
- природу цивільних процесуальних правовідносин, процесуальний порядок здійснення цивільного судочинства, проблеми сучасного цивільного процесу та шляхи їх вирішення.

уміти:

- правильно тлумачити та застосовувати норми цивільного процесуального права, основні інститути цивільного процесуального права України, які регулюють процесуальний порядок розгляду і вирішення справ про захист порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів, що виникають із цивільних, житлових, земельних, сімейних, трудових та інших правовідносин,
- аналізувати судову практику з метою прийняття обґрунтованих рішень у спірних правовідносинах,

– складати цивільно-процесуальні документи й ділову документацію; аргументувати власну точку зору та прийняте рішення.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 змістових модулі.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Загальні положення цивільного процесуального права

Тема 1. Поняття, загальна характеристика та джерела цивільного процесу.

Судовий захист прав і охоронюваних законом інтересів. Сутність правосуддя в цивільних справах і цивільного судочинства. Система судів цивільної юрисдикції. Поняття цивільного процесу (цивільного судочинства). Цивільне судочинство й інші форми судочинства. Професія судді і судовий метод.

Форми та способи захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб. Конституція України про право громадян на судовий захист.

Поняття цивільного процесуального права. Предмет, метод і система цивільного процесуального права. Значення цивільного процесуального права в сучасній правовій доктрині.

Співвідношення цивільного процесуального права з цивільним, сімейним, трудовим, аграрним, державним і адміністративним правом, кримінальним процесуальним та адміністративним процесуальним правом. Цивільне процесуальне право та організація судової та правоохоронної системи України.

Джерела цивільного процесуального права. Цивільно-процесуальні норми, їх структура. Межі дії цивільного процесуального закону. Судова практика в цивільному судочинстві.

Поняття цивільного судочинства (процес) і його завдання. Види цивільного судочинства. Стадії цивільного процесу.

Суть, основні риси і значення цивільної процесуальної форми.

Предмет науки цивільного процесуального права. Система науки цивільного процесуального права.

Тема 2. Принципи цивільного процесуального права України.

Поняття та система принципів цивільного судочинства. Загальновизнані принципи права та судового правозастосування (верховенства права, правової визначеності, субсидіарності тощо). Правові аксіоми в цивільному судочинстві.

Конституційні основи (принципи) правосуддя у цивільних справах. Здійснення правосуддя тільки судом. Формування судової системи України. Колегіальність та одноособовість розгляду цивільних справ. Незалежність суддів і підкорення їх тільки закону. Рівність громадян перед законом і судом. Принцип гласності. Національна мова судочинства. Галузеві принципи цивільного процесуального права. Принципи диспозитивності, змагальності, процесуальної рівноправності сторін, усності та безпосередності, їх характеристика. Взаємний зв'язок і взаємозалежності принципів цивільного процесуального права.

Тема 3. Цивільні процесуальні правовідносини.

Поняття, ознаки і види цивільних процесуальних правовідносин. Виникнення, розвиток, зміна і припинення цивільних процесуальних правовідносин. Система і структура цивільних процесуальних відносин.

Об'єкт і зміст цивільних процесуальних відносин.

Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин та їх класифікація.

Тема 4. Суд як суб'єкт цивільного процесу.

Суд як обов'язковий суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин. Правосуб'єктність органів судової влади. Правові засади діяльності суду. Правовий статус і роль суду у цивільному процесі. Склад суду.

Помічник судді, консультант суду. Секретар судового засідання. Судовий розпорядник. Відвід судді та працівників апарату судів.

Тема 5. Сторони та інші учасники цивільного процесу. Представництво у цивільному процесі.

Поняття сторін у цивільному процесі.

Цивільна процесуальна правоздатність. Цивільна процесуальна дієздатність. Процесуальні права і обов'язки. Основні риси сторін у цивільному процесі, види сторін. Характеристика прав і обов'язків сторін. Спеціальні права сторін.

Процесуальна співучасть. Мета і підстави співучасті. Види співучасті. Процесуальні права і обов'язки співучасників.

Поняття належної та неналежної сторони. Умови і порядок заміни неналежної сторони.

Процесуальне правонаступництво (поняття і підстави). Порядок вступу в процес правонаступника і його правовий статус.

Зловживання процесуальними правами як наукова проблема. Поняття зловживання процесуальними правами. Види зловживань процесуальними правами. Протидія зловживанню процесуальними правами.

Поняття та види третіх осіб у цивільному процесі. Основні ознаки третіх осіб.

Треті особи, які заявляють самостійні вимоги. Підстави та процесуальний порядок їх вступу у справу. Процесуальні права і обов'язки третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги. Відмінність третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги, від співпозивачів.

Треті особи, які не заявляють самостійних вимог. Підстави і процесуальний порядок їх вступу (залучення) у справу. Процесуальні права і обов'язки третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог.

Відмінність третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог, від співучасників (співпозивачів, співвідповідачів).

Особи, які беруть участь у справі, як суб'єкти цивільних процесуальних відносин. Поняття і склад осіб, які беруть участь у справі, їх права і обов'язки.

Особи, які сприяють розглядові справи, їх класифікація.

Свідки, експерт, перекладачі та інші учасники процесу, їх процесуальне становище та функції. Права і обов'язки.

Підстави та форми участі в цивільному процесі Уповноваженого Верховної Ради України, прокурора, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, фізичних та юридичних осіб, які захищають права інших осіб. Порядок порушення цивільної справи на захист прав та охоронюваних законом інтересів інших осіб. Участь органів державної влади та місцевого самоврядування в процесі для подання висновку у справі.

Поняття судового представництва. Підстави і види представництва.

Повноваження представника в суді. Документи, які підтверджують повноваження представника. Оформлення довіреності на ведення справи в суді.

Особи, які не можуть бути представниками в суді.

Тема 6. Цивільна юрисдикція та підсудність цивільних справ суду.

Органи, які захищають суб'єктивні права і інтереси громадян і організацій.

Підвідомчість цивільних справ суду (поняття, значення, види). Розмежування цивільної юрисдикції від конституційної, адміністративної, господарської.

Підвідомчість суду справ позовного, наказного та окремого провадження.

Особливості підвідомчості окремих категорій цивільних справ (трудових, сімейних та ін.).

Поняття підсудності, її відмінність від підвідомчості. Види підсудності. Родова підсудність. Територіальна підсудність, її види: загальна, альтернативна, виключна, договірна, дискреційна (за вказівкою суду) і за зв'язком справ.

Порядок передачі справи в інший суд, порядок вирішення справ між судами про підсудність. Наслідки порушення правил про підсудність.

Тема 7. Цивільні процесуальні строки. Судові витрати.

Поняття процесуальних строків та їх види. Обчислення процесуальних строків. Продовження та поновлення процесуальних строків. Службові строки.

Поняття і види судових витрат у цивільному процесі. Судовий збір. Визначення ціни позову. Витрати, пов'язані з розглядом справи. Витрати на інформаційно-технічне забезпечення розгляду справи. Оплата свідків, експертів. Порядок визначення сум витрат, пов'язаних з оглядом на місці. Витрати на розшук відповідача. Витрати, пов'язані з виконанням рішення. Оплата послуг адвоката. Звільнення від сплати судових витрат. Відстрочення та розстрочення сплати судових витрат. Розподіл судових витрат. Повернення судового збору та витрат на інформаційно-технічне забезпечення розгляду справи.

Тема 8. Судові виклики та повідомлення. Заходи процесуального примусу.

Поняття судових викликів і повідомлень та їх види. Способи та порядок вручення судових повісток та повідомлень.

Поняття процесуального примусу. Види заходів процесуального примусу. Підстави застосування заходів процесуального примусу. Порядок застосування окремих заходів процесуального примусу. Попередження і видалення із залу

судового засідання. Тимчасове вилучення доказів для дослідження судом. Привід свідка. Відшкодування майнових збитків.

Тема 9. Докази, доказування та доведення у цивільному процесі.

Поняття і мета судового доказування. Поняття судового доказу. Докази і засоби доказування.

Поняття предмету доказування. Визначення предмету доказування по конкретних цивільних справах. Факти, які не підлягають доказуванню.

Розподіл між сторонами обов'язку по доказуванню. Роль суду по збиранні доказів і в підтвердженні суттєвих для справи фактів. Права і обов'язки суб'єктів процесу по поданні доказів. Строки подання доказів. Правові наслідки несвоєчасного подання доказів.

Класифікація доказів: первісні і похідні; прямі і побічні; усні і письмові; особисті і речові.

Належність доказів і допустимість засобів доказування.

Пояснення сторін і третіх осіб. Визнання сторони (третьої особи) як засіб доказування. Види визнання. Правові наслідки визнання. Оцінка доказів.

Показання свідків. Процесуальний порядок допиту свідків. Права і обов'язки свідків.

Письмові докази. Види письмових доказів (за змістом і формою). Порядок витребування письмових доказів.

Речові докази. Відмінність речових доказів від письмових. Порядок подання речових доказів і їх зберігання. Огляд на місці. Протокол огляду.

Експертиза. Підстави для проведення експертизи. Порядок призначення і проведення експертизи. Висновок експерта та його зміст. Процесуальні права та обов'язки експерта. Додаткова і повторна експертиза.

Забезпечення доказів. Підстави і способи забезпечення доказів. Порядок забезпечення доказів.

Судові доручення. Процесуальний порядок виконання судового доручення.

Змістовий модуль 2. Провадження в суді першої інстанції

Тема 10. Позовне провадження.

Позов як матеріально-правова вимога у позовному провадженні. Поняття позову та його елементи. Види позовів та їх класифікація. Право на позов, право на пред'явлення позову та процесуальний порядок його реалізації.

Поняття позовного провадження та його характерні ознаки. Загальна характеристика суб'єктів позовного провадження.

Сторони як суб'єкти позовного провадження. Поняття сторін, їх риси, процесуальні права та обов'язки. Процесуальна співучасть та її види.

Заміна неналежного відповідача, залучення співвідповідачів. Процесуальне наступництво. Треті особи як суб'єкти позовного провадження.

Захист інтересів відповідача. Заперечення проти позову (матеріально-правові і процесуальні). Зустрічний позов. Порядок пред'явлення зустрічного позову.

Умови об'єднання і роз'єднання позовів. Загальні умови об'єднання позовів. Роз'єднання позовів.

Зміна позову. Відмова від позову, визнання позову. Мирова угода. Правові наслідки вчинення вказаних процесуальних дій.

Забезпечення позову. Підстави забезпечення позову. Способи забезпечення позову. Заміна виду забезпечення позову або скасування заходів забезпечення позову. Відшкодування збитків, завданих забезпеченням позову, та повернення предмета застави.

Тема 11. Окреме провадження.

Поняття і суть окремого провадження. Відмінність окремого провадження від наказного та позовного провадження. Порядок розгляду справ окремого провадження.

Визнання громадянина безвісно відсутнім і оголошення громадянина померлим. Підсудність справи. Зміст заяви. Дії судді після прийняття заяви. Особи, які беруть участь у цих справах. Рішення суду. Наслідки, виявлення місця перебування громадянина, який визнаний безвісно відсутнім або оголошений померлим.

Визнання громадянина обмежено дієздатним або недієздатним. Підсудність. Зміст заяви. Особи, які беруть участь у справі. Особливості доказування. Розгляд справи. Рішення суду. Поновлення громадянина в дієздатності.

Встановлення неправильності запису в актах громадянського стану. Зміст заяви. Підсудність. Рішення суду.

Провадження по справах про усиновлення дітей, які проживають на території України громадянами України та іноземними громадянами. Передумова права на звернення до суду. Процесуальна діяльність судді в процесі підготовки справи до судового розгляду. Особливості судового розгляду справ про усиновлення дітей. Зміст рішення суду.

Підвідомчість суду справ про встановлення фактів, які мають юридичне значення. Підсудність цих справ. Зміст заяви. Особи, які беруть участь у цих справах. Умови встановлення судом юридичних фактів. Рішення суду.

Відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника (визивне провадження). Порядок подання заяви та її зміст. Підготовка справи до судового розгляду. Розгляд справи. Рішення суду.

Визнання спадщини відумерлою. Розгляд справи. Рішення суду.

Передача нерухомої безхазяйної речі у комунальну власність. Розгляд справи. Рішення суду.

Розгляд заяви про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку. Розгляд судом справ про обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу. Особливості суб'єктного складу та розгляду.

Особливості розгляду справ про розкриття банківської таємниці.

Розгляд у окремому провадженні справ, що впливають з сімейних правовідносин.

Тема 12. Наказне провадження.

Поняття, ознаки і суть наказного провадження. Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ. Звернення до суду з заявою про видачу судового наказу. Підстави для відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу. Правові наслідки повернення заяви або відмови у її прийнятті.

Поняття судового наказу. Зміст судового наказу. Набрання судовим наказом законної сили. Скасування судового наказу.

Тема 13. Стадії цивільного процесу у суді першої інстанції.

Поняття та значення провадження у справі досудового розгляду. Попереднє судове засідання: строки, порядок призначення, значення.

Класифікація дій з підготовки справи до судового розгляду. Процесуальне оформлення закінчення провадження у справі до судового розгляду. Призначення справи до судового розгляду.

Значення судового розгляду. Роль суду у керівництві судовим розглядом справи.

Зміст судового розгляду. Підготовча частина судового розгляду. Наслідки неявки до суду осіб, викликаних у судове засідання. Відводи суддів (судді) та інших учасників процесу(підстави і порядок вирішення). Відкладення розгляду справи. Зупинення провадження у справі. Відмінність відкладення розгляду справи від зупинення провадження у справі.

Розгляд справи по суті. Порядок дослідження доказів. Судові дебати. Ухвалення і оголошення судового рішення.

Закінчення справи без ухвалення судового рішення: закриття провадження у справі; залишення заяви без розгляду. Відмінність закриття провадження у справі від залишення заяви без розгляду (за підставами і правовими наслідками).

Поняття та підстави (умови) заочного розгляду справи. Порядок повідомлення відповідача про заочне рішення. Перегляд заочного рішення. Повноваження суду при перегляді заочного рішення.

Тема 14. Фіксування цивільного процесу.

Фіксування цивільного процесу технічними засобами Журнал судового засідання, його зміст та значення. Протоколи окремих процесуальних дій. Право осіб, які беруть участь у справі, знайомитись з журналом судового засідання. Зауваження на технічний запис або журнал. Порядок розгляду зауважень.

Тема 15. Постанови суду першої інстанції.

Поняття і види судових рішень. Відмінність судового рішення від судової ухвали та судового наказу.

Поняття, суть і значення судового рішення. Судове рішення – акт правосуддя. Виховна роль судового рішення. Вимоги, яким повинно відповідати судове рішення.

Усунення недоліків судового рішення судом, який його постановив. Додаткове рішення. Роз'яснення рішення. виправлення опісок і явних арифметичних помилок.

Зміст рішення суду (його складові частини). Порядок і час складання мотивувальної частини рішення суду.

Негайне (попереднє) виконання рішення (підстави і види). Відстрочка, розстрочка, зміна порядку і способу виконання рішення.

Законна сила рішення суду. Вступ рішення в законну силу. Правові наслідки вступу рішення в законну силу (незмінність, обов'язковість, преюдиціальність, виконавчість).

Ухвали суду першої інстанції. Види ухвал (за змістом, формою, порядком постановлення). Законна сила судових ухвал. Окремі ухвали, їх зміст та значення.

Змістовий модуль 3. Провадження з перегляду судових рішень. Виконання судових рішень. Міжнародний цивільний процес

Тема 16. Апеляційне провадження. Касаційне провадження.

Суть і завдання інституту апеляційного провадження. Суб'єкти апеляційного оскарження.

Строки та порядок апеляційного оскарження. Об'єкти оскарження. Підготовка справи до апеляційного провадження та призначення до слухання. Порядок розгляду справ апеляційної інстанції. Межі розгляду справи судом апеляційної інстанції. Права та обов'язки суб'єктів апеляційного провадження під час розгляду справи. Повноваження суду апеляційної інстанції: а) відхилення апеляційної скарги; б) підстави для скасування рішення суду і передачу на новий розгляд; в) підстави для скасування рішення і закриття провадження у справі або залишення заяви без розгляду; г) підстави для скасування рішення суду першої інстанції і ухвалення нового рішення. Постанови суду апеляційної інстанції та порядок їх ухвалення. Порядок апеляційного оскарження ухвал суду першої інстанції.

Суть і значення касаційного перегляду постанов суду апеляційної інстанції. Суб'єкти та об'єкти касаційного оскарження, касаційне подання. Відмінність між об'єктами оскарження в касаційному та апеляційному порядку. Строки та порядок касаційного оскарження, касаційне подання. Процесуальні засоби звернення до суду касаційної інстанції. Зміст касаційних звернень. Приєднання до касаційної скарги. Суди касаційної інстанції, що уповноважені переглядати справи у порядку касації. Порядок вирішення питання про передачу справи на розгляд складу судової палати. Порядок розгляду справи судом касаційної інстанції. Межі розгляду справи. Права та обов'язки осіб, які беруть участь в касаційному провадженні. Повноваження суду касаційної інстанції. Зміст та порядок постановлення ухвали суду касаційної інстанції. Порядок розгляду касаційної скарги, касаційного подання прокурора, що надійшли до суду касаційної інстанції після закінчення касаційного розгляду справи.

Тема 17. Перегляд судових рішень у зв'язку з винятковими та нововиявленими обставинами. Відновлення втраченого судового провадження.

Загальна характеристика перегляду судових рішень у зв'язку з винятковими обставинами. Підстави перегляду судових рішень за винятковими обставинами. Порядок відкриття провадження у зв'язку з винятковими обставинами. Строки відкриття провадження. Суди, які вправі переглядати справи з винятковими обставинами.

Загальна характеристика перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами. Підстави перегляду рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами. Порядок відкриття провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами. Строки відкриття провадження. Суди, які вправі переглядати справи у зв'язку нововиявленими обставинами. Порядок перегляду судових постанов у зв'язку з нововиявленими обставинами. Повноваження суду.

Поняття втрати судового провадження. Процесуальний порядок відновлення втраченого судового провадження. Рішення суду про відновлення втраченого судового провадження.

Тема 18. Звернення судових постанов до виконання. Судовий контроль.

Поняття та загальні засади виконавчого провадження.

Органи примусового виконання. Роль суду у виконавчому провадженні. Сторони у виконавчому провадженні, їх права і обов'язки. Захист прав стягувача, боржника та інших осіб у виконавчому провадженні.

Акти, які підлягають примусовому виконанню (підстави виконання). Виконавчі документи, їх види і правове значення. Порядок видання виконавчого листа. Дублікат виконавчого листа. Виконавча давність. Перерва і зупинення строків виконавчої давності. Поновлення строків виконавчої давності.

Загальні правила виконавчого провадження. Звернення виконавчого документу до виконання. Добровільне виконання. Заходи примусового виконання. Час вчинення виконавчих дій.

Зупинення і закриття виконавчого провадження. Повернення виконавчого документа стягувачу. Витрати, пов'язані з виконанням рішень. Звернення стягнення на майно боржника. Виявлення та арешт майна боржника. Майно, на яке не може бути звернено стягнення. Продаж арештованого майна. Звернення стягнення на майно боржника, яке знаходиться у інших осіб. Звернення стягнення на будівлі. Звернення стягнення на майно боржника – юридичної особи. Звернення стягнення на заробітну плату та інші види доходів боржника. Захист прав стягувача, боржника та інших осіб під час провадження виконавчих дій.

Виконання судових рішень у немайнових спорах.

Тема 19. Провадження у справах за участю іноземних осіб. Визнання та виконання рішень іноземних судів в Україні.

Поняття міжнародного цивільного процесу. Джерела міжнародного цивільного процесу. Правове становище іноземних осіб у цивільному процесі.

Підсудність цивільних справ за участю іноземних осіб. Проведення у справі за участю іноземної особи до судового розгляду. Визнання і виконання рішень іноземних судів в Україні.

Статус Європейського суду з прав людини. Порядок звернення до Європейського суду з прав людини. Процедура прийняття скарги Європейським судом з прав людини та її розгляд. Рішення Європейського суду з прав людини та їх виконання в національних правових системах.

3. Рекомендована література

Основні нормативно-правові акти:

1. Конституція України: станом на 10.08.2015: офіц. текст. – К.: Правова єдність; Алерта, 2015. – 78 с.
2. Віденська конвенція про представництво держав і їх відносини з міжнародними організаціями універсального характеру від 14.03.1975 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_254
3. Загальна декларація прав людини, проголошена Організацією Об'єднаних Націй 10 грудня 1948 року // Права людини. Міжнародні договори України: декларації, документи / Упорядник Ю.К. Качуренко. – К.: Наукова думка, 1992. – С. 18-24.
4. Конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень від 10.06.1958 // Офіційний Вісник України. – 2004. – № 45. – Ст. 3004.
5. Конвенція про вручення за кордоном судових та позасудових документів у цивільних або комерційних справах від 15.11.1965 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 31. – Ст. 2124.
6. Конвенція про захист прав і основоположних свобод людини, підписана у Римі 4 листопада 1950 року // Вісник Українського центру прав людини. – 1998. – № 3. – С. 29-37.
7. Конвенція про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах від 07.10.2002 // Зібрання чинних міжнародних договорів України. – 2006. – № 5. – Кн. 1. – Ст. 1156.
8. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, прийнятий Генеральною асамблеєю Організації Об'єднаних Націй 16 грудня 1965 року // Права людини. Міжнародні договори України. – К., 1992. – С. 36-58.
9. Про батьківську відповідальність: Рекомендація № R(84)4 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам від 28.02.1984 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_263
10. Конвенція з питань цивільного процесу від 01.03.1954 // Офіційний Вісник України. – 2005. – № 4. – Ст. 264.
11. Європейська хартія про статус суддів від 10.07.1998 // Вісник Верховного Суду України. – 1998. – № 4. – С. 9-11.
12. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 27. – Ст. 282.
13. Про виконавче провадження: Закон України від 21.04.1999 № 606-XIV // Відомості Верховної Ради України – 1999. – № 24. – Ст. 207.
14. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 30. – Ст. 260.
15. Про державне мито: Декрет Кабінету Міністрів України від 21.01.1993 № 7-93 // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – №13. – Ст. 113.
16. Про державну виконавчу службу: Закон України від 24.03.1998 № 202/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 36. – Ст. 243.

17. Про доступ до судових рішень: Закон України від 22.12.1999 № 22/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 15. – Ст. 128.
18. Про захист прав споживачів: Закон України від 15.12.1993 № 1023-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 30. – Ст. 379.
19. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47– Ст. 256.
20. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
21. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 № 2709-ІV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 32. – Ст. 422.
22. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
23. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 № 3425-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 39. – Ст. 383.
24. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 03.03.1998 № 137/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 34. – Ст. 227.
25. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 2-3. – Ст. 12.
26. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15.09.1999 № 1045-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 45. – Ст. 397.
27. Про судовий збір: Закон України від 08.07.2011 № 3674-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 14. – Ст. 87.
28. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 07.07.2010 № 2453-IV // Офіційний вісник України. – 2010. – № 55/1. – Ст. 1900.
29. Про третейські суди: Закон України, від 11.05.2004 № 1701-IV // Відомості Верховної Ради. – 2004. – № 35. – Ст. 412.
30. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 № 776/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 20. – Ст. 99.
31. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21. – Ст. 135.
32. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
33. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40-41, 42. – Ст. 492.
34. Про затвердження Інструкції з організації примусового виконання рішень: Наказ Міністерства юстиції України від 02.04.2012 № 512/5 // Офіційний вісник України – 2012. – № 27. – Ст. 1018.
35. Про затвердження переліку документів, за якими стягнення заборгованості провадиться у безспірному порядку на підставі виконавчих написів

- нотаріусів: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.06.1999 № 1172 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 26. – Ст. 69.
36. Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: Наказ Міністерства юстиції України від 22.02.2012 № 296/5 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 17. – Ст. 632.
37. Про затвердження Порядку роботи з документами в органах державної виконавчої служби: Наказ Міністерства юстиції України від 25.12.2008 № 2274/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v2274323-08>
38. Про організацію роботи органів прокуратури щодо представництва інтересів громадянина або держави в суді та їх захисту при виконанні судових рішень: Наказ Генеральної прокуратури України від 28.05.2015 № 6гн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=151874
39. Про перелік видів заробітку (доходу), які враховуються при визначенні розміру аліментів на одного з подружжя: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.02.1993 № 146 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/146-93-%D0%BF>
40. Про реалізацію арештованого майна шляхом проведення електронних торгів: Наказ Міністерства юстиції України від 22.12.2015 № 2710/5 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 101 – Ст. 3498.
41. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Вищого арбітражного суду України та Генеральної прокуратури України щодо офіційного тлумачення положень статті 2 Арбітражного процесуального кодексу України (справа про представництво прокуратурою України інтересів держави в арбітражному суді) 08.04.1999 № 3-рп/99 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 15. – Ст. 35.
42. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення окремих положень частини першої статті 4 Цивільного процесуального кодексу України (справа про охоронюваний законом інтерес): Рішення Конституційного Суду України від 01.12.2004 № 18-рп/2004 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 50. – Ст. 3288.
43. Про деякі питання, що виникли в практиці застосування судами Житлового кодексу України: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12.04.1985 № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-85>
44. Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції: Постанова Пленуму Верховного суду України від 12.06.2009 № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-09>
45. Про застосування норм цивільного процесуального законодавства, що регулюють провадження у справі до судового розгляду: Постанова Пленуму Верховного Суду України 12.06.2009 № 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-09>

46. Про застосування судами Конституції України при здійсненні правосуддя: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 01.11.1996 № 9 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96>
47. Про незалежність судової влади: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 13.06.2007 № 8 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-07>
48. Про порядок виконання судових рішень: Лист Верховного суду України від 27.06.2003 № 1-4/378 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v_378700-03
49. Про посилення судового захисту прав і свобод людини і громадянина: Постанова пленуму Верховного Суду України від 30.05.1997 № 7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-97>
50. Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про усиновлення і про позбавлення та поновлення батьківських прав: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.03.2007 № 3 // Вісник Верховного Суду України. – 2007. – № 5. – С. 7.
51. Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 21.12.2007 № 11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0011700-07>
52. Про практику застосування судами законодавства про житлово-будівельні кооперативи: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 18.09.1987 № 9 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-87>
53. Про практику застосування судами законодавства, що регулює право власності громадян на жилий будинок: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 04.10.1991 № 7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-91>
54. Про практику застосування судами земельного законодавства при розгляді цивільних справ: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 16.04.2004 № 7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/va007700-04>
55. Про практику застосування судами цивільного процесуального законодавства при розгляді заяв про забезпечення позову: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 22.12.2006 № 9 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/va009700-06>
56. Про практику перегляду судами у зв'язку з нововиявленими обставинами рішень, ухвал, постанов у цивільних справах, що набрали законної сили: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27.02.1981 № 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0001700-81>
57. Про практику розгляду судами клопотань про визнання й виконання рішень іноземних судів та арбітражів і про скасування рішень, постановлених у

- порядку міжнародного комерційного арбітражу на території України: [Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.12.1999 № 12](#) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-99>
58. Про практику розгляду судами скарг на рішення, дії або бездіяльність органів і посадових осіб державної виконавчої служби та звернень учасників виконавчого провадження: [Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.12.2003 № 14](#) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0014700-03>
59. Про практику розгляду судами трудових спорів: [Постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.1992 № 9](#) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-92>
60. Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди: [Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27.03.1992 № 6](#) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0006700-92>
61. Про практику розгляду цивільних справ за позовами про захист прав споживачів: [Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12.04.1996 № 5](#) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-96>
62. Про практику у справах про спадкування: [Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.05.2008 № 7](#) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-08>
63. Про строки розгляду судами України кримінальних і цивільних справ: [Постанова Пленуму Верховного Суду України від 01.04.1994 № 3](#) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-94>
64. Про судові рішення у цивільній справі: [Постанова Пленуму Верховного Суду України від 18.12.2009 № 14](#) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0014700-09>
65. Про судову практику в справах про визнання громадянина обмежено дієздатним чи недієздатним: [Постанова Пленуму Верховного Суду України від 28.03.1972 № 3](#) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-72>
66. Про судову практику в справах про виключення майна з опису: [Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27.08.1976 № 6](#) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0006700-76>
67. Про судову практику в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення: [Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31.03.1995 № 5](#) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-95>
68. Про судову практику про відшкодування моральної (немайнової) шкоди: [Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31.03.1995 № 4](#) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-95>

69. Про судову практику розгляду цивільних справ в апеляційному порядку: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.10.2008 № 12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-08>
70. Про судову практику у справах за позовами про захист права приватної власності: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 22.12.1995 № 20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0020700-95>
71. Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27.02.2009 № 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v_001700-09
72. Щодо перевищення розумних строків розгляду справ: Лист Верховного Суду від 25.01.2006 № 1-5/45 // Вісник Верховного Суду України. – 2006. – № 3.
73. Про деякі питання підвідомчості цивільних справ та господарських спорів: Лист Верховного Суду України та Вищого арбітражного суду України від 20.07.1995 № 01-8/518а [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v518a700-95>

Основна література:

74. Кілічава Т. М. Цивільне процесуальне право [Електронний ресурс] : навч. посібник / Т. М. Кілічава. – К. : Центр учб. л-ри, 2007. – 352 с.
75. Цивільний процес України: академічний курс : підручник / за ред. С. Я. Фурси. – К. : Видавець Фурса С. Я., 2009. – 848 с.
76. Чорнооченко С. І. Цивільний процес : навч. посібник / С. І. Чорнооченко. – К. : Центр навч. л-ри, 2014. – 416 с.
77. Ясинок М. М. Цивільний процес України : підручник / М. М. Ясинок. – К. : Правова єдність, 2014. – 744 с.

Додаткова література:

78. Бичкова С.С. Можливість участі в наказному провадженні інших учасників цивільного процесу / С.С. Бичкова // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2009. – № 6. – С. 51-59.
79. Бобрик В. Заходи процесуального примусу : порівняльно-правовий аналіз у різних видах цивілістичного судочинства / В. Бобрик // Підприємництво, господарство і право. – 2014. – № 10. – С. 16-21.
80. Бондаренко А. Закладення основ змагальності в процесуальну форму досудового провадження / А. Бондаренко // Право України. – 2006. – № 11. – С. 42-49.
81. Величко О. Правова природа принципів рівності і рівноправності у цивільному процесі / О. Величко // Юридичний журнал. – 2004. – № 3. – С. 118-122. – [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=1083>

82. Воробель У. Відкликання апеляційної скарги та залишення її без розгляду: проблемні аспекти їх співвідношення / У. Воробель // Право України. – 2015. – № 3. – С. 159-168.
83. Гетманцев О. Цивільний процес як форма здійснення правосуддя / О. Гетманцев // Наше право. – 2004. – № 1. – С. 75-83.
84. Ємельянова І. Апеляційний і касаційний перегляд судових рішень у цивільному судочинстві: теоретичні та практичні аспекти / І. Ємельянова // Право України. – 2005. – № 2. – С. 12-18.
85. Захарова О. С. Проблеми виконання судових рішень у контексті реформування цивільного процесуального законодавства / О. С. Захарова, Г. В. Пронська // Адвокат. – 2004. – № 4 (43). – С. 3–6.
86. Зейкан Я. П. Коментар Цивільного процесуального кодексу України. – 2-ге вид., доп. – К. : Юридична практика, 2007. – 592 с.
87. Ізарова І. О. Принципи цивільного процесу ЄС / І. О. Ізарова // Часопис Київського університету права. – 2015. – № 2. – С. 160-164.
88. Коссак С. Компетенція суду щодо розгляду цивільних справ / С. Коссак // Юридичний радник. – 2006. – № 3. – С. 6-8.
89. Кравчук В. М. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України / В. М. Кравчук, О. І. Угриновська. – К. : Істина, 2006. – 944 с.
90. Кравчук В. М. Стратегія і тактика цивільного процесу: поняття, принципи та прийоми нападу / В. М. Кравчук // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 7. – С. 35-43.
91. Кравчук В. М. Тактика цивільного процесу: доказування / В. М. Кравчук // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 11. – С. 62-68.
92. Лазько Г. З. Правові питання представництва в цивільному процесі України / Г. З. Лазько // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. – Вип. 20. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002. – С. 269-272.
93. Малярєнко В. Т. Обов'язковість рішень суду як одна з основних конституційних засад судочинства / В. Т. Малярєнко // Вісник Верховного суду України. – 1999. – № 3. – С. 40-45.
94. Масюк В. В. Цивільний процес у схемах і таблицях : навчальний посібник / В. В. Масюк. – Х. : Право, 2014. – 192 с.
95. Міжнародний цивільний процес України : навч. посібник : практикум / за ред. С. Я. Фурса. – К. : КНТ, 2010. – 328 с.
96. Навроцька Ю. Конкуренція способів оскарження заочного рішення в цивільному процесі України / Ю. Навроцька // Підприємництво. Господарство. Право. – 2007. – № 6. – С. 54-62.
97. Перунова О. М. Форма і зміст касаційної скарги / О. М. Перунова // Право і безпека. – 2005. – № 4'1. – С. 42-48.
98. Підлобна О. До питання визначення правової природи норм цивільного процесуального права / О. Підлобна // Підприємництво, господарство і право. – 2004. – № 6. – С. 61-64.

99. Погорецький М. Перші загальноєвропейські процедури захисту цивільних прав та їхня роль у гармонізації цивільного процесу у Європейському союзі / М. Погорецький, І. Ізарова // *Право України*. – 2015. – № 5. – С. 149-156.
100. Романюк Я.М. Масовий позов: загальна характеристика, зарубіжний досвід і перспективи впровадження в Україні / Я.М. Романюк, Л.О. Майстренко // *Вісник Верховного суду України*. – 2015. – № 3. – С. 35-47.
101. Рябченко С. Сторони у справах про захист прав споживачів / С. Рябченко // *Підприємництво, господарство і право*. – 2007. – № 7. – С. 12-18.
102. Савченко М. Роль практики Європейського Суду з прав людини у конституційному судочинстві України / М. Савченко // *Вісник Конституційного Суду України*. – 2005. – № 6. – С. 32-39.
103. Сенік С. Особливості наказного провадження / С. Сенік // *Підприємництво, господарство і право*. – 2008. – № 6. – С. 16-22.
104. Сенік С. В. Цивільне процесуальне право : навч. посібник / С. В. Сенік, Р. Я. Лемик. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 424 с.
105. Сульженко Ю. Захист прав та охоронюваних законом інтересів третіх осіб у цивільному процесі / Ю. Сульженко // *Право України*. – 2005. – № 3. – С. 8-12.
106. Тертишніков В. І. Оскарження та перевірка судових рішень в касаційному порядку / В. І. Тертишніков. – Х. : [Б. в.], 1991. – 124 с.
107. Тимченко Г. Судові дебати як етап судового розгляду в цивільному процесі / Г. П. Тимченко // *Право України*. – 2008. – № 6. – С. 24-31.
108. Тимченко Г. П. Історико-правові аспекти принципу диспозитивності у цивільному процесі / Г. П. Тимченко // *Вісник господарського судочинства*. – 2003. – № 2. – С. 150-155.
109. Тимченко Г. П. Принципи цивільної юрисдикції: теорія, історія, перспективи розвитку : монографія / Г. П. Тимченко. – К. : ТОВ «Вид-во «Юридична думка», 2006. – 412 с.
110. Угриновська О. І. Деякі зауваження та пропозиції до Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду цивільних справ в апеляційному порядку» / О. І. Угриновська // *Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. Серія юридична*, 2009. – Вип. 48. – С. 160-165.
111. Фазикош Г. Змагальний тип цивільного судочинства та вплив змагальних процедур на судові рішення / Г. Фазикош // *Право України*. – 2002. – № 12. – С. 27-32.
112. Фазикош Г. Юридична та соціальна природа судових рішень в цивільному судочинстві: сучасні наукові погляди / Г. Фазикош // *Право України*. – 2001. – № 3. – С. 57–60.
113. Фазикош Г. В. Судовий наказ у цивільному судочинстві (порівняльно-правова характеристика української, російської та німецької моделей) / Г. В. Фазикош // *Судова апеляція*. – 2007. – № 1. – С. 104-113.
114. Фединак Г. С. Міжнародне приватне право: навч. посібник / Г. С. Фединак Л. С. Фединак. – К. : Атіка, 2005. – 544 с.

115. Фесик К.О. Підстава колективного позову: поняття, структура, порядок формування / К.О. Фесик // Судова апеляція. – 2015. – № 2. – С. 86-94.
116. Фурса С. Докази і доказування у цивільному процесі : науково-практичний посібник / С. Фурса, Т. Цюра. – К. : Видавець Фурса С. Я.; КНТ, 2005. – 256 с.
117. Фурса С. Теоретичні аспекти правового та процесуального становища прокурора в цивільному судочинстві // Право України. – 1998. – № 12. – С. 67-70.
118. Фурса С. Цивільний процес України: проблеми і перспективи : науково-практичний посібник / С. Фурса, С. Щербак, О. Євтушенко. – К. : Видавець Фурса С. Я.; КНТ, 2006. – 448 с.
119. Фурса С.Я. Провадження у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення, у порядку цивільного судочинства: автореф. канд. дис. – К., 1997. – 18 с.
120. Фурса С.Я. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: У 2 т. / За заг. ред. С.Я.Фурси. – К. : Видавець Фурса С.Я. : КНТ, 2006. – Т. 1. – 912 с.
121. Фурса С.Я. Виконавче провадження в Україні: Навч. посіб. для вищ. навч. закл. / С. Я. Фурса, С. В. Щербак, Інститут міжнародних відносин Київського національного ун-ту ім. Тараса Шевченка. – К. : Атіка, 2002. – 480 с.
122. Фурса С. Я. Законодавство України про виконавче провадження: науково-практ. коментар / С. Я. Фурса, С. В. Щербак. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. – 975 с.
123. Фурса С. Я. Цивільний процес України. Проблеми і перспективи : наук.-практ. посібник / Центр правових досліджень Фурси; С.Я. Фурса, С. В. Щербак, О. І. Євтушенко. – К. : Видавець Фурса С.Я., 2006. – 448 с.
124. Фурса С. Я. Цивільний процес України: кредитно-модул. навч. посіб.-практикум / Центр правових досліджень Фурси / С.Я.Фурса (ред.). – К. : Видавець Фурса С. Я.; КНТ, 2009. – 453 с.
125. Харитонов Є. О. Добровільне представництво у цивільному праві України: навч. посіб. – К. : Істина, 2007. – 176 с.
126. Хруслова Л. А. Окремі питання процесуальних відносин прокурора і суду / Л. А. Хруслова // Вісник Верховного Суду України. – 2007. – № 1. – С. 45-48.
127. Цал-Цалко Ю.Ю. Специфіка інституту заочного розгляду справи / Ю.Ю. Цал-Цалко // Право і суспільство. – 2014. – № 2. – С. 51-56.
128. Цивільне процесуальне право України: навч. посіб. / За заг. ред. С.С. Бичкової. – К. : Атіка, 2006. – 384 с.
129. Цивільне процесуальне право України: підручник. / За заг. ред. С.С. Бичкової. – К. : Атіка, 2009. – 760 с.
130. Цивільне судочинство. Судова практика / за заг. ред. А.Г. Яреми. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 336 с.
131. Цивільний процес України / Чорнооченко С.І. Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 292 с.
132. Цивільний процес України: академічний курс; [підручний для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.]; [За ред. С.Я. Фурси]. – К. : Видавець Фурса С.Я. : КНТ, 2009. – 848 с.

133. Цивільний процес України: навчальний посібник / С. І. Чернооченко. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 292 с.
134. Цивільний процес: навчальний посібник / А. В. Андрушко, Ю. В. Білоусов, Р. О. Стефанчук, О. І. Угриновська, Ю. В. Білоусова. – К.: Прецедент, 2005. – 172 с.
135. Цивільний процесуальний кодекс України: наук.-практ. коментар: у 2 т. / за заг. ред. С. Я. Фурси. – Т. 1. – К.: Видавець Фурса С. Я., КНТ, 2007. – 915 с.
136. Цивільний процесуальний кодекс України: наук.-практ. коментар: у 2 т. / за заг. ред. С. Я. Фурси. – Т. 2. – К.: Видавець Фурса С. Я., КНТ, 2007. – 803 с.
137. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Бичкова С.С., Білоусов Ю.В., Бірюков В.І. та ін.; за заг. ред. С.С. Бичкової. – К.: Атіка, 2008. – 840 с.
138. Черняк Ю.В. Значення і суть попередніх заходів захисту в рамках міжнародного цивільного процесу / Ю.В. Черняк // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2015. – № 2. – С. 119-126.
139. Штефан О.О. Цивільне процесуальне право: навч. посібник – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 240 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Формою підсумкового контролю успішності навчання студентів з дисципліни «Цивільний процес» є іспит. За результатами іспиту студент отримує до 40 балів за 100-бальною шкалою оцінювання.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Засобами діагностики успішності навчання студентів з дисципліни «Цивільний процес» є усне опитування та обговорення теоретичних питань на семінарських та лекційних заняттях, пакети тестових завдань, ситуаційні завдання (кейси) з дисципліни, пакети завдань для модульних контрольних робіт, пакет завдань для комплексної контрольної роботи, комплект екзаменаційних білетів з дисципліни.